

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ в.о. директора

Лубенської спеціальної школи

Полтавської обласної ради

від 01.09.2022р. № 65

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

**Лубенської спеціальної школи
Полтавської обласної ради**

**на 2022 - 2023
навчальний рік**

СХВАЛЕНО

на засіданні педагогічної ради

Лубенської спеціальної школи

Полтавської обласної ради

Протокол № 4 «30» серпня 2022 року

Освітня програма має наступні розділи:

Вступ

Розділ I. Освітня програма спеціального закладу загальної середньої освіти I ступеня для дітей з інтелектуальними порушеннями

Розділ II. Освітня програма спеціального закладу загальної середньої освіти II ступеня для дітей з особливими освітніми потребами

Розділ III. Навчальний план Лубенської спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату Полтавської обласної ради на 2022/2023 навчальний рік.

Відповідно до п.8 статті 15 Закону України «Про повну загальну середню освіту» на підставі освітньої програми у закладі на кожний навчальний рік складається та затверджується навчальний план, що конкретизує організацію освітнього процесу у кожному класі відповідно до мережі школи кожного ступеню навчання. Навчальний план на 2022-2023 н.р. представлено в III розділі програми.

Розділ "Навчальний план школи та його обґрунтування" оновлюється щорічно. По мірі включення в освітній процес нових програм і підручників вносяться корективи до переліку навчальних програм.

Розділ IV. Форми організації освітнього процесу

Розділ V. Опис та інструменти внутрішнього забезпечення якості освіти в освітньому закладі

Вступ

Лубенська спеціальна школа Полтавської обласної ради - це заклад загальної середньої освіти з українською мовою навчання для осіб з особливими освітніми потребами, зумовленими порушеннями інтелектуального розвитку, заснований на майні спільної (комунальної) власності територіальних громад сіл, селищ і міст Полтавської області та переданий в управління Департаменту освіти і науки Полтавської обласної державної адміністрації.

Засновник Лубенської спеціальної школи – Полтавська обласна рада.

Власник Лубенської спеціальної школи – територіальні громади сіл, селищ і міст Полтавської області в особі Полтавської обласної ради.

Лубенська спеціальна школа підзвітна та підконтрольна Полтавській обласній раді, підпорядкована, підконтрольна та підзвітна Департаменту освіти і науки облдержадміністрації.

Заклад здійснює свою діяльність відповідно до Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», інших законодавчих актів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, наказів Міністерства освіти і науки України, органів місцевого самоврядування, власним статутом. відповідно інших актів, що регулюють освітній процес в закладах загальної середньої освіти:

- Закон України «Про освіту»;
- Закон України «Про повну загальну середню освіту»;
- Державний стандарт початкової освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87 (зі змінами);
- Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898.

Метою діяльності спеціальної школи є: забезпечення реалізації права дітей з особливими освітніми потребами на здобуття загальної середньої освіти.

Головними завданнями спеціальної школи є:

- організація освітнього процесу, що ґрунтується на загальнолюдських цінностях, визначених законами України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», у тому числі формування культури свободи та самодисципліни, відповідальності за своє життя, сміливості та реалізації творчого потенціалу як невід’ємних складників становлення особистості; нетерпимості до корупції; поваги до гідності, прав, свобод, законних інтересів людини і громадянина; нетерпимості до приниження честі та гідності людини, фізичного або психологічного насильства, а також до дискримінації за будь-якою ознакою; патріотизму, поваги до державної мови та державних символів України; почуттів доброти, милосердя, толерантності, турботи, справедливості, шанобливого ставлення до сім’ї, відповідальності за свої дії;
- забезпечення здобуття загальної середньої освіти дітьми з особливими освітніми потребами, зумовленими порушеннями інтелектуального розвитку;

- забезпечення системного психолого-педагогічного супроводу учнів (вихованців);
- надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг (допомоги), забезпечення реабілітаційних заходів для дітей;
- створення умов для здобуття освіти учнями (вихованцями) відповідно до Державних стандартів загальної середньої освіти шляхом належного кадрового, матеріально-технічного забезпечення, забезпечення універсального дизайну та/або розумного пристосування, що враховує індивідуальні потреби та можливості учнів (вихованців);
- застосування в процесі навчання найбільш прийнятних для учнів (вихованців) методів і способів спілкування в освітньому середовищі (просторі), які максимально сприяють засвоєнню знань і соціальному розвитку;
- викладання навчальних предметів (інтегрованих курсів) із урахуванням можливостей та потреб дітей з особливими освітніми потребами, способами, що є найбільш прийнятними для учнів (вихованців) Спеціальної школи, у тому числі шляхом адаптації/модифікації змісту навчальних предметів (інтегрованих курсів);
- формування компетентностей для подальшого самостійного життя, розвиток природних здібностей і обдарувань, творчого та критичного мислення учнів, здійснення їх допрофесійної підготовки та соціалізації;
- сприяння всебічному розвитку учнів (вихованців);
- засвоєння учнями (вихованцями) норм етики та загальнолюдської моралі, міжособистісного спілкування, основ гігієни та здорового способу життя, початкових трудових умінь і навичок;
- набуття ключових компетентностей учнями (вихованцями), запровадження педагогіки партнерства, надання консультацій батькам або іншим законним представникам учня (вихованця) з метою забезпечення їх активної участі в освітньому процесі.

Здобуття загальної середньої освіти та отримання корекційно-розвиткових послуг у спеціальній школі учнями (вихованцями) здійснюється безоплатно за рахунок державного та місцевих бюджетів, коштів засновника, інших джерел, не заборонених чинним законодавством.

Учні (вихованці) з числа дітей з інвалідністю користуються пільгами, встановленими чинним законодавством для осіб з інвалідністю.

Структура спеціальної школи:

I рівень – початкова освіта (1-4 класи);

II рівень – базова середня освіта (5-10 класи);

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати навчання за програмою

Початкова освіта здобувається, як правило, як правило з 6 – 7 років або за інших умов (відповідно до Закону України «Про освіту»).

"Модель" випускника Лубенської спеціальної школи Полтавської обласної ради – це особистість, у якої сформовані компетентності відповідно до вимог Державних стандартів початкової освіти та базової загальної середньої освіти, Типових освітніх програм.

У закладі навчання відбувається українською мовою.

Заклад здійснює освітній процес за денною формою навчання у режимі 5-денного навчального тижня і цілодобовим перебуванням.

До 1 – 10 класів зараховуються діти з особливими освітніми потребами, а саме: інтелектуальні порушення легкого або помірного ступеня.

Основною формою здобуття освіти в Лубенській спеціальній школі Полтавської обласної ради є інституційна (очна (денна)).

Призначення освітньої програми Лубенської спеціальної школи Полтавської обласної ради – всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадської активності, формування в учнів компетентностей, визначених Законом України "Про освіту".

Результатом реалізації освітньої програми Лубенської спеціальної школи Полтавської обласної ради є випускник школи, якій відповідає «моделі» випускника закладу.

Освітня програма окреслює підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом початкової та базової загальної середньої освіти (далі – Державний стандарт).

Освітня програма визначає:

- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою;
- загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів, факультативів, курсів за вибором тощо, зокрема їх інтеграції, а також логічної послідовності їх вивчення;
- очікувані результати навчання учнів;
- зміст навчальних програм, які мають гриф «Затверджено Міністерством освіти і науки України» і розміщені на офіційному веб-сайті МОН;
- форми організації освітнього процесу;
- інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Розділ I Освітня програма спеціального закладу загальної середньої освіти I ступеня для дітей з інтелектуальними порушеннями

Загальні положення

Початкова освіта – це перший рівень повної загальної середньої освіти, який відповідає першому рівню Національної рамки кваліфікацій.

Освітня програма спеціального закладу загальної середньої освіти I ступеня для дітей з особливими освітніми потребами розроблена відповідно до:

- Закону України «Про освіту»,

- Концепції Нової української школи,

- Постанови Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти», з урахуванням Типових освітніх програм, сучасних досягнень спеціальної педагогіки та психології щодо навчально-пізнавальних можливостей дітей з інтелектуальними потребами;

- з урахуванням особливостей навчально-пізнавальної діяльності учні 1-х класів з порушеннями інтелектуального розвитку навчаються за типовими освітніми програмами, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 26.07.2018 № 816 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 1 класів з інтелектуальними порушеннями»;

- учні 2-х класів для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку навчаються за типовими освітніми програмами, затвердженими наказом МОН від 02.07.2019 № 917 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 2 класу з порушеннями інтелектуального розвитку»;

- учні 3-х класів для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку навчаються за типовими освітніми програмами, затвердженими наказом МОН від 01.04.2020 № 467 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 3 класу з порушеннями інтелектуального розвитку».

- Учні 4-х класів спеціальних закладів освіти всіх видів (включаючи учнів з порушеннями інтелектуального розвитку) навчаються за типовими освітніми програмами, затвердженими наказом МОН від 25.06.2018 № 693 «Про затвердження типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти I ступеня для дітей з особливими освітніми потребами».

Метою початкової освіти дітей з інтелектуальними порушеннями є особистісне становлення учнів, розвиток їхніх пізнавальних здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, пізнавальної активності, що забезпечують їхню готовність до життя в демократичному суспільстві, продовження навчання в основній ланці школи.

Програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;

- корекційно-розвивальної спрямованості навчання;

- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Мета діяльності школи I ступеню закладу:

- забезпечення об'єднаного спільними цілями педагогічного впливу на формування особистості кожної дитини з максимальним урахуванням її актуальних можливостей і потреб найближчого розвитку, збереження фізичного і емоційного благополуччя.
- здатність дитини з порушеннями інтелектуального розвитку у процесі інтегрування у соціальне оточення цілісно реалізовувати на практиці знання, досвід і цінності, набуті у процесі корекційного навчання.

Вимоги до дітей з інтелектуальними порушеннями, котрі розпочинають навчання у початковій школі, враховують досягнення попереднього етапу їхнього розвитку. Предметні компетентності для дітей з різним рівнем інтелектуальних порушень мають диференційований характер (для дітей з легким та помірним ступенем).

Зміст навчання добирається індивідуально, у відповідності до пізнавальних можливостей.

Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова школа забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого самовираження, розвитку пізнавальної діяльності, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Згідно із Законом України «Про освіту», на основі Державного стандарту й Типової освітньої програми Заклад може розробляти освітні програми – єдиний комплекс освітніх компонентів (предметів, індивідуальних проектів, контрольних заходів тощо), спланованих і організованих для досягнення визначених результатів навчання. Освітні програми можуть відрізнятися від Типової освітньої програми послідовністю викладання навчального матеріалу, обсягом його вивчення, наявністю додаткових компонентів змісту або використанням оригінальних форм, методів і засобів навчання.

Розподіл навчальних годин за темами, розділами, вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи пізнавальні здібності та можливості учнів з порушеннями інтелектуального розвитку, конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення корекційно-розвивальних завдань та орієнтованих очікуваних результатів, зазначених у програмі.

Для реалізації вищезазначених мети та завдань освітній заклад має відповідну кадрову, методичну та матеріально-технічну бази.

Відповідно до чинного законодавства організація освітнього процесу в

закладі регламентується Робочим навчальним планом. Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру першого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження здобувачів освіти. Навчальні плани передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через навчальні предмети. Навчальні плани містять інваріантну складову, сформовану на державному рівні, обов'язкову для всіх спеціальних закладів загальної середньої освіти незалежно від їх підпорядкування і форм власності, та варіативну, в якій передбачено додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курси за вибором, індивідуальні та групові заняття, консультації. Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Інваріантна складова навчальних планів включає години корекційно-розвиткових занять, спрямованих на вирішення завдань, зумовлених особливостями психофізичного розвитку учнів, а саме:

- розвиток зорового або слухового сприймання, мовлення, пізнавальної діяльності, психофізичний, соціально-комунікативний розвиток дітей з особливими потребами;

- розвиток навичок саморегуляції та саморозвитку дітей шляхом взаємодії з навколишнім середовищем з урахуванням наявних знань, умінь і навичок комунікативної діяльності і творчості;

- формування компенсаційних способів діяльності як важливої умови підготовки дітей з особливими освітніми потребами до навчання у закладі освіти;

- створення умов для соціальної реабілітації та інтеграції дітей з особливими освітніми потребами, розвиток їх самостійності та життєво важливих компетенцій.

Корекційно-розвиткові заняття для дітей з інтелектуальними порушеннями.

Мета: психосоціального розвитку та корекція психофізичних порушень дітей з інтелектуальними порушеннями.

Основними завданнями корекційно-розвиткових занять є:

1. Формування особистісних якостей, розвиток і корекція всіх психічних процесів, сприяння психологічній адаптації та соціальної реабілітації дітей.

2. Розвиток та подолання порушень усного та писемного мовлення.

3. Корекція та розвиток рухових порушень та недоліків фізичного розвитку, формування вмінь диференціювати рухи відповідно до ступеня мускульних навантажень, темпу рухів, підпорядкування рухів музиці.

Основні напрями корекційно-розвиткової роботи: розвиток мовлення, соціально-побутове орієнтування, лікувальна фізична культура, ритміка.

Корекційно-розвиткові заняття для дітей з інтелектуальними порушеннями, які мають розлади аутичного спектра

Мета : психосоціального розвитку та корекція психофізичних порушень у дітей з розладами аутичного спектра.

Напрями корекційно-розвиткової роботи та завдання, реалізація яких в

умовах мікрогрупи сприяє досягненню мети:

1. Розвиток психомоторики (гармонізувати психофізіологічний статус; збагачувати руховий репертуар; тренувати психомоторні функції та властивості (координованість, статична і динамічна рівновага, спритність, витривалість).

2. Сенсорний розвиток, сенсорна інтеграція (розвивати моторну імітацію, збагачувати чуттєвий досвід, формувати полісенсорне сприймання, коригувати сенсорну гіперчутливість, розвивати відчуття ритму, (структурування середовища і діяльності), розвивати дрібну моторику та зорово-моторну координацію).

3. Соціально-комунікативний розвиток (розвивати здатність виконувати соціальні норми та правила поведінки, підпорядковуватися інструкціям, формувати комунікативні вміння, у тому числі невербальні, стимулювати розвиток мовлення (активний та пасивний словниковий запас), формувати соціально-побутові навички).

Корекційно-розвиткові заняття проводять спеціалісти закладу освіти: вчитель-дефектолог, вчитель-логопед, вчитель фізичної культури, вчитель музичної культури.

При визначенні гранично допустимого навантаження здобувачів освіти ураховані санітарно-гігієнічні норми та нормативну тривалість уроків у 2-4 класах - 40 хвилин, визначених Державними санітарними нормами та правилами, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 20.02.2013 № 144, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 14 березня 2013 р. за №410/22942 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів»).

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів. Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних, їх використання посилює пізнавальний інтерес здобувачів освіти до навчання, діти набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку, екскурсії, віртуальні подорожі, КТС, проектна діяльність, квести, які вчитель

організовує у межах уроку або в позаурочний час. Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року. Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів. Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів: кадрове забезпечення освітньої діяльності; навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності; матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності; якість проведення навчальних занять; моніторинг досягнення здобувачами освіти результатів компетентностей. Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти: оновлення методичної бази освітньої діяльності; контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок здобувачів освіти, розробка рекомендацій щодо їх покращення; створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників. Освітня програма закладу початкової освіти передбачає досягнення здобувачами освіти результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

Типова освітня програма для учнів 1-4 класів з інтелектуальними порушеннями

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальним питанням сьогодення є розроблення інноваційних стратегій навчання школярів з інтелектуальними порушеннями, підготовка їх до самостійної життєдіяльності та формування життєвої компетентності для успішної подальшої соціальної адаптації.

В умовах запровадження концепції Нової української школи виникає потреба в зміні освітніх пріоритетів щодо корекційного навчання дітей з інтелектуальними порушеннями.

Важливе місце в навчальному процесі займає корекційно-розвиткова модель навчання, яка забезпечує школярів необхідними комплексними знаннями, вміннями та навичками

Провідним підходом у концепції Нової української школи є **компетентнісний підхід**, спрямований на оновлення змісту освіти, заснованого на формування необхідних життєвих компетентностей.

Компетентнісний підхід визначає спрямованість освітнього процесу на досягнення результатів, якими є ієрархічно підпорядковані компетентності учнів, як ключові, предметні та життєва.

Життєва компетентність, як здатність дитини з порушеннями інтелектуального розвитку у процесі інтегрування у соціальне оточення цілісно реалізовувати на практиці знання, досвід і цінності, набуті у процесі корекційного навчання, набуває інтегративного значення в реалізації оновленого змісту освіти дітей з особливостями психофізичного розвитку.

Метою початкової освіти дітей з інтелектуальними порушеннями є

особистісне становлення учнів, розвиток їхніх пізнавальних здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, пізнавальної активності, що забезпечують їхню готовність до життя в демократичному суспільстві, продовження навчання в основній ланці школи.

Типову освітню програму для 14-х класів для дітей з інтелектуальними порушеннями розроблено відповідно до Закону України «Про освіту», Концепції Нової української школи, Державного стандарту початкової освіти, з урахуванням Типових освітніх програм, сучасних досягнень та спеціальної педагогіки та психології щодо навчально-пізнавальних можливостей дітей з інтелектуальними порушеннями.

У програмі визначено вимоги до конкретних очікуваних результатів навчання (предметно-орієнтовані компетентності); вказано відповідний зміст кожного навчального предмета чи інтегрованого курсу. У пояснювальній записці до кожного предмету чи інтегрованого курсу представлено корекційно-розвиткові завдання та спрямованість навчального предмету, реалізація яких є обов'язковою умовою навчання.

Програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;
- корекційно-розвивальної спрямованості навчання;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Зміст програми має потенціал для формування у школярів з інтелектуальними порушеннями таких **ключових компетентностей**:

- *володіння державною мовою*; що передбачає елементарні уміння та навички (в межах мовленнєвих можливостей) усно і письмово висловлювати свої думки, усвідомлення ролі мови для спілкування та культурного самовираження;
- *можливість спілкуватися рідною мовою* (в межах пізнавальних можливостей), що передбачає використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади;
- *математична компетентність*, що передбачає застосування (в межах пізнавальних можливостей) математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

- *компетентності у галузі природничих наук*, що передбачають формування пізнавального досвіду, прагнення самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

- *соціально-трудової компетентності*, що передбачає формування трудових умінь та навичок, що забезпечують подальшу здатність до успішного опанування основ професійно-трудової діяльності, набуття навичок практичної життєдіяльності;

- *екологічна компетентність*, що передбачає сформованість уявлень щодо екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання та збереження природних ресурсів;

- *інформаційно-комунікаційна компетентність*, що передбачає опанування елементарними основами цифрової грамотності для розвитку і спілкування, можливість безпечного використання інформаційно- комунікаційних засобів у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

- *навчання впродовж життя*, що передбачає опанування життєво необхідними базовими вміннями і навичками, що сприятимуть подальшій соціальної адаптації та інтеграції в суспільство;

- *громадянські та соціальні компетентності*, що передбачає вміння діяти (в межах своїх можливостей) в життєвих ситуаціях, ідентифікувати себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я та здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

- *культурна компетентність*, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості, формування навичок культури поведінки в соціумі;

- *основи фінансової грамотності*, що передбачає формування уявлень про грошові одиниці, необхідні для здійснення та організації побутової життєдіяльності, залучення до сфери соціально-побутової та елементарної економічної діяльності.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі **вміння**: спілкуватися, взаємодіяти та співпрацювати з дорослим та однолітками, сприймати інструкції та навчальні завдання, керувати емоціями, регулювати власну поведінку.

Враховуючи інтегрований характер компетентності, у процесі реалізації Типової освітньої програми або Освітніх програм рекомендується використовувати **внутрішньопредметні** та **міжпредметні зв'язки**, які сприяють цілісності результатів початкової освіти та переносу умінь у нові ситуації.

Вимоги до дітей з інтелектуальними порушеннями, котрі розпочинають навчання у початковій школі, мають враховувати досягнення попереднього етапу їхнього розвитку. Предметні компетентності для дітей з різним рівнем інтелектуальних порушень мають диференційований характер (для дітей з легким та помірним ступенем). Зміст навчання добирається індивідуально, у відповідності до пізнавальних можливостей.

Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова школа забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого

самовираження, розвитку пізнавальної діяльності, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Згідно із Законом України «Про освіту», на основі Державного стандарту й Типової освітньої програми заклади освіти, наукові установи та інші суб'єкти освітньої діяльності можуть розробляти освітні програми – єдиний комплекс освітніх компонентів (предметів, індивідуальних проектів, контрольних заходів тощо), спланованих і організованих для досягнення визначених результатів навчання. Освітні програми можуть відрізнятися від Типової освітньої програми послідовністю викладання навчального матеріалу, обсягом його вивчення, наявністю додаткових компонентів змісту або використанням оригінальних форм, методів і засобів навчання.

Розподіл навчальних годин за темами, розділами, вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи пізнавальні здібності та можливості учнів з порушеннями інтелектуального розвитку, конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення корекційно-розвивальних завдань та орієнтовних очікуваних результатів, зазначених у програмі.

**Навчальний план початкової освіти для спеціальних закладів загальної
середньої освіти з українською мовою навчання для дітей з
інтелектуальними порушеннями**

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах				
		1	2	3	4	Разом
Мовно-літературна	Українська мова та літературне читання	7	7	7	7	28
Математична	Математика	4	4	4	4	16
Природнича Соціальна і здоров'язбережувальна Громадянська та історична	Я досліджую світ	3	4	4	4	15
Технологічна	Трудове навчання	2	2	2	2	8
Інформатична						
Мистецька	Образотворче мистецтво	1	1	1	1	4
	Музичне мистецтво	1	1	1	1	4
Фізкультурна	Фізична культура	3	3	3	3	12
Усього:		21	22	22	22	87
Корекційно-розвиткова робота	Розвиток мовлення	4	4	4	4	16
	Лікувальна фізкультура (Ритміка)	2	2	2	2	8
	Соціально-побутове орієнтування	2	2	2	2	8
Додатковий час на предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		2	2	3	3	10
Гранично допустиме навчальне навантаження		20	21	22	22	85

Контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів з інтелектуальними порушеннями здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контрольно-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формувального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Упродовж навчання в початковій школі учні навчаються способам самоконтролю, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Система оцінювання результатів навчання учнів 1-2 класів Лубенської спеціальної школи, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту початкової освіти

Система оцінювання результатів навчання учнів базується відповідно до:

- Інструктивно - методичних рекомендацій щодо організації освітнього процесу та викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2022/2023 навчальному році;

- Методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти, що затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 13.07.2021 № 813 та додатків № 1, №3, №4 до методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти;

- Методичних рекомендацій з питань формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах загальної середньої освіти, що затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 30.11.2020 № 1480.

Оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів з порушеннями інтелектуального розвитку здійснюється за Критеріями оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів з порушеннями інтелектуального розвитку/навчально-методичний посібник/ авт.: Чеботарьова О. В., Трикоз С. В., Блеч Г. О., Гладченко І. В., Бобренко І. В., Королько Н. І., Дмитрієва І. В., Остапенко Л. І., Тарновська Л. І., Гломозда І. В., Чухліб О. А., Стрілець Л. В.– К., ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020 (схвалено до використання у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами комісією із спеціальної педагогіки Науково-методичної ради з питань освіти МОН України, розміщено на сайтах МОН <https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/2020/08/otsinyuvannya-1-4-kl-2020.doc> та ІМЗО https://drive.google.com/file/d/1BMf3o-ZWFeSNOmnlBIXKlfn3jY3_5-04/view .

Важливим компонентом освітнього процесу в початкових класах є оцінювальна діяльність, що здійснюється на засадах компетентнісного, діяльнісного, суб'єкт-суб'єктного підходів та передбачає партнерську взаємодію вчителя, учнів та їхніх батьків або інших законних представників.

Метою оцінювання учня у 1 та 2 класах є:

- формування впевненості в собі, в своїх можливостях;
- відзначення будь-якого успіху;

- акцентування уваги на сильних сторонах, а не на помилках;
- діагностування досягнення на кожному з етапів навчання;
- адаптування освітнього процесу до здатностей дитини;
- запобігання виробленню страху помилки;
- виявлення проблем і вчасне запобігання їх нашаруванню;
- стимулювання бажання вчитися та прагнути можливих результатів.

Основними функціями оцінювання є формувальна, діагностувальна, мотиваційно-стимулювальна, розвивальна, орієнтувальна, коригувальна, прогностична, констатувальна, виховна. Відповідно до мети оцінювання **пріоритетними є формувальна та діагностувальна функції оцінювання.**

Формувальне оцінювання

Здійснення формувального оцінювання орієнтує вчителя на спостереження за навчальним поступом кожного учня. Воно розпочинається з перших днів навчання у школі й триває постійно.

Орієнтирами для здійснення формувального оцінювання є вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей учнів початкової школи, визначені Державним стандартом початкової освіти до першого циклу навчання (1 - 2 класи), і очікувані результати, зазначені в освітній програмі.

При цьому особливості дитини можуть впливати на темп навчання, внаслідок чого вона може досягати вказаних результатів раніше або пізніше від завершення зазначеного циклу чи рівня.

Вимоги до очікуваних результатів навчання та компетентностей учнів використовуються для:

- організації постійного спостереження за динамікою формування певних навчальних дій, що співвідносяться з очікуваними результатами, та особистим розвитком учня;
- обговорення навчального поступу з учнями та їхніми батьками або особами, які їх замінюють;
- формувального (поточного) та завершального (підсумкового) оцінювання.

Формувальному оцінюванню підлягає процес навчання учня, зорієнтований на досягнення визначеного очікуваного результату.

Шляхи формувального оцінювання

1. Педагогічне спостереження за навчальною та іншими видами діяльності учнів.
2. Аналіз учнівських портфоліо, попередніх навчальних досягнень учнів результатів їхніх діагностичних робіт.
3. Самооцінювання та взаємооцінювання результатів діяльності учнів.
4. Оцінювання особистісного розвитку та соціалізації учнів їхніми батьками.

Три НЕ (чого не можна робити вчителю при формувальному оцінюванні)

1. Робота вчителя в початковій школі – розкрити потенціал кожної дитини, а не перевірити її на відповідність певному стандарту.

2. Формувальне оцінювання не повинно містити частки НЕ, жодних негативних суджень чи критики.
3. Формувальне оцінювання не може складатися з балу, цифри, букви чи лише одного слова, а також використання зовнішніх атрибутів (зірочок, квіточок, сонечок, хмарок) у разі їх співвіднесення з певними балами чи рівнями навчальних досягнень здобувачів освіти заборонено.

Підсумкове оцінювання

Підсумкове тематичне оцінювання здійснюється вербально за результатами виконання діагностичних робіт, розроблених на основі компетентнісного підходу, які можуть бути усними чи письмовими у формі тестових завдань, комбінованої роботи, практичної роботи, усного опитування тощо. Форми та засоби оцінювання, зміст завдань учитель обирає самостійно з урахуванням особливостей учнів класу. Обсяг діагностичних робіт визначають з розрахунку прогнозованого часу на виконання окремих завдань учнями, з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів, їх готовності До виконання того чи іншого завдання. У у 1 та 2 класах тривалість виконання діагностичної роботи не повинна перевищувати 35 хвилин (із 40 хвилин уроку 5 хвилин — інструктаж, 35 хвилин - виконання роботи).

Усі **діагностичні роботи** проводяться протягом навчального року, дотримуючись структурування програмового матеріалу логічно завершеними частинами. Проведення діагностичних робіт учитель передбачає у календарно-тематичному плані, орієнтуючись на кількість тем у межах кожного предмета або результати формувального оцінювання учнів.

Завершальне (підсумкове) оцінювання результатів навчання у 1 та 2 класах має місце лише в кінці навчального року і проводиться з метою визначення освітніх завдань для реалізації індивідуального підходу до дитини в процесі подальшого навчання. Форми і види перевірок для проведення завершального оцінювання учитель обирає самостійно з урахуванням особливостей учнів класу.

З предметів мовно-літературної освітньої галузі (мова навчання) система тематичних діагностувальних робіт може містити такі навчальні завдання: читання вголос діалог, усний переказ, списування, диктант, робота з мовними одиницями. Комбінації навчальних завдань у діагностувальних роботах учитель може визначати самостійно з урахуванням дидактичної доцільності їх поєднання та часу, необхідного для виконання певного навчального завдання. Протягом року запропоновані види навчальних завдань у діагностувальних роботах можуть повторюватись. Кількість разів уміщення одного і того ж навчального завдання (кількість аудіювань, диктантів тощо) учитель може визначати з урахуванням особливостей формування певного очікуваного результату навчання та стану його досягнення учнями. З урахуванням дидактичної доцільності діагностувальна робота може бути представлена у тестовій формі й містити тестові завдання закритого і відкритого типів.

З предметів мовно-літературної освітньої галузі (мова вивчення) система тематичних діагностувальних робіт може містити такі навчальні завдання: аудіювання, читання, говоріння, письмо. Комбінування навчальних завдань у діагностувальних роботах вчитель може здійснювати самостійно. Водночас можна скористатися порадами щодо комбінування завдань у діагностувальних робіт з мови навчання.

З математики тематичні діагностувальні роботи можуть бути комбінованими, у тому числі з тестових завдань закритого й відкритого типів, та містити навчальні завдання на виявлення стану сформованості навичок читання, запису і порівняння чисел, обчислювальних навичок, навичок читання і запису математичних виразів/рівностей/нерівностей, розв'язування рівнянь, уміння розв'язувати задачі, розпізнавання й побудову геометричних фігур, оперування величинами тощо з урахуванням програмового матеріалу, що опрацьовувався.

Діагностика навчальних досягнень з таких освітніх галузей як технологічна, інформатична, соціальна і здоров'язбережувальна, громадянська та історична може відбуватися у складі комплексних робіт із використанням компетентнісних завдань у межах інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Проведення окремих діагностичних робіт з цих освітніх галузей не передбачено. Діагностичні роботи з мистецької та фізкультурної освітніх галузей, а також курсів за вибором не є обов'язковими у другому класі.

Письмові діагностичні роботи учні виконують у зошитах для діагностичних робіт або на окремих аркушах, бланках тощо. Результатом оцінювання діагностичної роботи є оцінне судження відповідно до шкали оцінювання у свідоцтві досягнень учнів (згідно з додатком) або інша вербальна оцінка, за вибором учителя. У Класному журналі на сторінках у графі «Зміст уроку» (права сторінка розвороту журналу) фіксують факт проведення діагностичної роботи. У Класному журналі не фіксуються оцінні судження (або інші позначки), що характеризують досягнення учня за результатами діагностичної роботи. Діагностичні роботи та їх результати є відображенням навчального поступу учнів та можуть зберігатися в учнівському портфоліо.

Для оцінювання учнів пропонується лише вербальне оцінювання з висновком у графі "Сформовано (✓) / ще формується. Рівень результату навчання" стан сформованості результату навчання рекомендуємо позначати ✓, або позначень не робити (якщо результат ще формується), що як і в попередньому випадку надає перспективу для подальшого формування результату навчання.

За результатами формувального оцінювання заповнюється свідоцтво досягнень в кінці навчального року. Вчителі у Свідоцтві досягнень фіксують інформацію про навчальних поступ учня протягом року з усіх предметів згідно з очікуваними результатами, визначеними освітньою програмою та надає рекомендації щодо подальшого навчання. Свідоцтво досягнень заповнюється у двох екземплярах, підписується батьками, вчителем. Одна завірена копія залишається у особовій справі учня, а інша залишається у батьків.

Система оцінювання результатів навчання учнів 3-4 класів Лубенської спеціальної школи, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту початкової освіти

Система оцінювання результатів навчання учнів базується відповідно до:

- Інструктивно - методичних рекомендацій щодо організації освітнього процесу та викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2022/2023 навчальному році;

- Методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти, що затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 13.07.2021 № 813 та додатків № 1, №3,

№4 до методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти,

- Методичних рекомендацій з питань формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах загальної середньої освіти, що затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 30.11.2020 № 1480.

Оцінювання навчальних досягнень учнів 3-4 класів з порушеннями інтелектуального розвитку здійснюється за Критеріями оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів з порушеннями інтелектуального розвитку/навчально-методичний посібник/ авт.: Чеботарьова О. В., Трикоз С. В., Блеч Г. О., Гладченко І. В., Бобренко І. В., Королько Н. І., Дмитрієва І. В., Остапенко Л. І., Тарновська Л. І., Гломозда І. В., Чухліб О. А., Стрілець Л. В.– К., ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020 (схвалено до використання у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами комісією із спеціальної педагогіки Науково-методичної ради з питань освіти МОН України, розміщено на сайтах МОН <https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/2020/08/otsinyuvannya-1-4-kl-2020.doc> та ІМЗО https://drive.google.com/file/d/1BMf3o-ZWFeSNOmnlBIXKlfn3jY3_5-04/view .

Оцінювання - процес отримання даних про стан сформованості результатів навчання учнів, аналіз отриманих даних та формулювання на його основі суджень про об'єкт, який оцінюють. **Об'єктами оцінювання** є результати навчання учня/учениці, у тому числі процес їх досягнення ним/нею. Відповідно до пункту 22 статті 1 Закону України "Про освіту" **результати навчання** - це знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, набуті у процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, виміряти і оцінити та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів.

Відповідно до пункту 28 Державного стандарту початкової освіти, оцінювання результатів навчання учнів 3-4 класів здійснюється у процесі:

формувального оцінювання, метою якого відстеження особистісного розвитку учнів й ходу опановування ними навчального досвіду як основи компетентності та побудову індивідуальної освітньої траєкторії особистості;

підсумкового оцінювання, метою якого є співвіднесення навчальних досягнень учнів з обов'язковими/очікуваними результатами навчання, визначеними Державним стандартом / освітньою програмою.

Залежно від дидактичної мети й пріоритетної функції оцінювання, **отримання даних про стан сформованості очікуваних результатів навчання** можна здійснювати під час різних видів навчально-пізнавальної діяльності учнів, яка може бути: за формою - *індивідуальною, груповою, фронтальною*; за способом виконання - *усною* (бесіда, розповідь, переказ, діалог тощо), *письмовою* (тестові, компетентнісні завдання, перекази, диктанти, діагностичні роботи), *практичною* (дослід, практична робота, навчальний проєкт, учнівське портфоліо, спостереження, робота з картами), *програмованою* (з використанням електронних засобів навчання, дозволених для використання в закладах загальної середньої освіти). З урахуванням опрацьованого програмового матеріалу відповідно до календарно-тематичного плану та готовності учнів виконувати завдання вчитель самостійно може визначати форму, спосіб, зміст, час виконання навчально-пізнавальної діяльності і фіксувати їх у планах-конспектах

уроків/занять.

За отриманими даними про результати навчання, на основі їх аналізу залежно від дидактичної мети й пріоритетної функції оцінювання, визначаємо **оцінку** як показник досягнень навчально-пізнавальної діяльності учня/учениці.

Формувальне (поточне формувальне) оцінювання здійснюється з допомогою оцінювального судження - **вербальної оцінки**. Характеризувати процес навчання та його результати слід доброзичливими, лаконічними, чіткими, об'єктивними, конкретними оцінювальними судженнями. Формувальне оцінювання розпочинається з перших днів навчання у школі і триває постійно. Його слід здійснювати в психологічно комфортних умовах, що передбачають рівноправний діалог між учнем/ученицею та вчителем. Оцінювальну діяльність, зазвичай, розпочинають із самооцінювання учнем/ученицею власної роботи (або взаємооцінювання результатів навчання учнями) і завершують оцінюванням результату учителем. Учитель разом з учнями може обрати позначення самооцінки учня, оцінки вчителя для фіксації перевірених робіт. Окрім позначень важливими для організації подальшої роботи є записи оцінювальних суджень щодо виконання письмової роботи.

У межах формувального оцінювання за результатами опанування певної програмової теми / частини теми (якщо тема велика за обсягом) / кількох тем чи розділу протягом навчального року рекомендується проводити **тематичні діагностувальні роботи** (через кожні 16-20 навчальних годин опрацювання програмового матеріалу, **орієнтовно 1 раз на місяць**). Діагностувальні роботи можуть містити завдання, які виконують усно (переказ, власне висловлення тощо), письмово (списування, тестові завдання тощо), практично (дослід, моделювання/конструювання, виконання практичної роботи тощо) та завдання, що передбачають виконання роботи з допомогою електронних освітніх ресурсів.

З предметів мовно-літературної освітньої галузі (мова навчання) система тематичних діагностувальних робіт може містити такі навчальні завдання: аудіювання, читання вголос, читання мовчки, читання напам'ять, діалог (усно), усний переказ, списування (Додаток 2).

З математики тематичні діагностувальні роботи можуть бути комбінованими, у тому числі з тестових завдань закритого й відкритого типів, та містити навчальні завдання на виявлення стану сформованості навичок читання, запису і порівняння чисел, обчислювальних навичок, навичок читання і запису математичних виразів/рівностей/нерівностей, уміння розв'язувати задачі, розпізнавання й побудову геометричних фігур, оперування величинами тощо з урахуванням програмового матеріалу, що опрацьовувався. Водночас учитель може практикувати проведення тематичних діагностувальних робіт, які передбачають перевірку одного із результатів навчання (обчислювальних навичок, уміння розв'язувати задачі тощо).

З інтегрованого курсу «Я досліджую світ» тематичні діагностувальні роботи можуть містити тестові завдання закритого і відкритого типів на виявлення стану опанування учнями програмового матеріалу, практичні роботи з картами, приладами, моделями, а також графічні роботи, за допомогою яких перевіряється вміння інтерпретувати інформацію за допомогою моделі, малюнка (Додаток 4).

Результатами оцінювання тематичних діагностувальних робіт є

оцінювальні судження з висновком про сформованість результатів навчання, які фіксуються у зошитах для тематичних діагностувальних робіт, на аркушах з роботами учнів. Для формулювання оцінювального судження рекомендується характеристику результату навчання співвідносити з Орієнтовною рамкою оцінювання з урахуванням видів діяльності, водночас **рівня результату навчання учня не визначати**.

Для **щоденної перевірки робіт учнів** учитель може домовитись з ними про умовні позначення показників якості виконаного завдання (до прикладу: + - правильно; с – самостійно, сп – самостійно з пам'яткою, д – з допомогою тощо), які радимо позначати на полі біля завдання. Такі позначення пропонуємо використовувати як для самооцінювання/взаємооцінювання, так і для оцінювання учителем. Однак позначення не повинні замінювати бальну оцінку та зумовлювати диференціацію учнів за навчальними можливостями. Позначення фіксують біля окремих завдань. У кінці роботи записують коротке оцінювальне судження з орієнтирами щодо покращення результатів.

Під час перевірки письмових робіт доцільно враховувати індивідуальні особливості учнів, їх готовність до самоперевірки та диференційовано виправляти виявлені у роботах учнів помилки. До прикладу, позначити на полі рядок зі словом / числовим значенням тощо, де допущено помилку; підкреслити букву/число тощо, що є помилковим; перекреслити неправильний запис і надписати правильний варіант тощо. У такий спосіб учитель має можливість підготувати учнів до осмисленого сприйняття перевірених робіт і спрямовує їх роботу на коригування досягнутих результатів. Учитель пропонує учням дотримуватися культури записів виконаних завдань. З метою формування навички письма, за потреби, подає зразок правильного написання цифри, букви, з'єднань букв у вільних рядках, на полях сторінки зошита.

Об'єктом **підсумкового оцінювання** є результати навчання учня **за рік**.

Основою для підсумкового оцінювання результатів навчання **за рік** можуть бути результати виконання тематичних діагностувальних робіт, записи оцінювальних суджень про результати навчання, зафіксовані на носіях зворотного зв'язку з батьками, спостереження вчителя у процесі формувального оцінювання. Підсумкове оцінювання за рік з предметів вивчення таких освітніх галузей, як "Технологічна", "Мистецька" і "Фізкультурна" пропонуємо здійснювати шляхом узагальнення даних, отриманих під час формувального оцінювання, з урахуванням динаміки формування результату навчання.

Підсумкове оцінювання навчальних досягнень учнів з порушеннями інтелектуального розвитку 3-4 класів за вибором закладу на підставі рішення педагогічної ради здійснюється **рівнево**. **Рівнева оцінка** - оцінювальне судження із зазначенням рівня результату. Рівень результату навчання визначати з урахуванням динаміки його досягнення та позначати буквами: "**початковий**" (П), "**середній**" (С), "**достатній**" (Д). Вербальну і рівневу оцінки можуть виражати як усно, так і письмово. Кожен рівень навчальних досягнень відповідає певним критеріям (див. таблиці).

Підсумкову (річну) оцінку фіксують у класному журналі і свідоцтвах досягнень учнів. На лівій сторінці останнього розвороту журналу для записів уроків з певного предмета / інтегрованого курсу пропонуємо записувати номери показників характеристик результатів навчання, що подані у свідоцтві досягнень з

відповідної освітньої галузі, а на правій сторінці розвороту журналу - записувати ці показники характеристики результатів навчання у тому порядку, як вони записані у свідоцтві досягнень. У кожній колонці пропонуємо фіксувати стан сформованості обов'язкових результатів навчання - записувати першу букву назви рівня, якому відповідає результат навчання. У частині класного журналу "Зведений облік навчальних досягнень учнів" рекомендуємо записувати лише рішення педагогічної ради про переведення учня до наступного класу.

У свідоцтві досягнень учня пропонуємо надавати розгорнуту характеристику результатів навчання учня/учениці, здобутих протягом навчального року. Свідоцтва досягнень містять такі частини: "Характеристика навчальної діяльності", "Характеристика результатів навчання з окремих освітніх галузей", "Рекомендації вчителя", "Побажання батьків".

У першій частині свідоцтва досягнень учня надаємо характеристику навчальної діяльності учня, показники якої підлягають лише вербальному оцінюванню з висновком: показник виявляється під час навчальної діяльності, що у графі "Сформовано (√) / ще формується" позначаємо √.

У другій частині свідоцтва досягнень учня фіксуємо оцінку щодо сформованості того чи іншого результату навчання за освітніми галузями. За умов використання рівневої оцінки у графі "Рівень результату навчання" позначаємо буквами Д/С/П рівень сформованості результату навчання.

У частині "Рекомендації вчителя" доцільно словесно конкретизувати сформованість результатів навчання учнів та окреслити орієнтири індивідуальної траєкторії навчання учня/учениці (Додаток 1).

Оцінка є конфіденційною інформацією, доступною лише для учня/учениці та його/її батьків (або осіб, що їх замінюють). Інформування батьків про результати навчання може відбуватись під час індивідуальних зустрічей, шляхом записів оцінювальних суджень у робочих зошитах учня/учениці, інших носіях зворотного зв'язку з батьками (паперових / електронних щоденниках учнів тощо), фіксації результатів навчання у свідоцтвах досягнень учня/учениці.

Об'єктами контролю у процесі навчання є складові предметних та життєвої компетентностей: знання про предмети і явища навколишнього світу, взаємозв'язки і відношення між ними; вміння та навички застосовувати засвоєні знання; досвід діяльності; ціннісні ставлення.

ОРІЄНТОВНА РАМКА

оцінювання предметних та особистісних результатів навчання учнів 3-4 класів з порушеннями інтелектуального розвитку легкого ступеня

Рівні навч. досягнень	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Початковий	Учень (учениця) з допомогою вчителя фрагментарно, неточно відтворює окремі елементи, ознаки об'єкта вивчення; з допомогою вчителя виконує окремі дії, елементарні завдання. Ставлення до навчання байдуже. Потребує контролю, допомоги та стимулювання з боку вчителя.

Середній	Учень (учениця) в основному здатний відтворити більшу частину навчального матеріалу, але допускає окремі неточності. Матеріал розуміє, може виокремити головне і другорядне, частково чи за допомогою вчителя пояснити. Виконує дії та завдання в аналогічних умовах (під керівництвом вчителя). Достатньо стало зацікавлене ставлення до навчання. В окремих випадках потребує контролю та допомоги з боку вчителя.
Достатній	Учень відтворює матеріал, визначений навчальною програмою. Матеріал розуміє, може виокремити головне і другорядне, пояснити. Застосовує знання, вміння й навички в аналогічних та відносно нових умовах. Здатний самостійно і правильно виконувати дії, аналогічні та відносно нові завдання. Здатний пояснити використаний спосіб виконання завдання та застосувати для розв'язання іншого. Стале, виразно-позитивне ставлення до навчання.

ОРІЄНТОВНА РАМКА

оцінювання предметних та особистісних результатів навчання учнів 3-4 класів з порушеннями інтелектуального розвитку помірного ступеня

Для учнів з порушеннями інтелектуального розвитку помірного ступеня розроблено диференційовані рівні навчальних досягнень (І – початковий, II – середній, III – достатній), які характеризують особливості життєвої компетентності та обумовлюють їхню соціалізацію.

Рівні навч. досягнень	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Початковий	Учень (учениця) за допомогою вчителя фрагментарно впізнає (показує або називає) предмет вивчення. За повної підтримки вчителя намагається виконати елементарні практичні дії, переважно пасивного характеру. Ставлення до навчання байдуже. Потребує значної постійної допомоги, повної підтримки та супроводу з боку вчителя.
Середній	Учень (учениця) за допомогою учителя частково розпізнає об'єкт вивчення. Виконує окремі дії предметно-практичного змісту на рівні копіювання способу виконання. Виявляє епізодичний інтерес до навчання. Потребує схвалення, постійної допомоги, супроводу, контролю та стимулювання.
Достатній	Учень (учениця) з використанням наочності відтворює (не завжди точно) основні змістові елементи навчального матеріалу. Матеріал в основному розуміє, але пояснити, виокремити в ньому суттєве та другорядне не може. За наслідуванням і словесною інструкцією епізодично виконує прості завдання предметно-практичного змісту. Потребує стимуляції та постійної значної допомоги щодо виконання предметно-практичних дій, завдання, організації робочого місця.

Критерії оцінювання за предметами або освітніми галузями розробляються відповідно до загальних критеріїв оцінювання з урахуванням характеристик груп загальних результатів відповідної галузі. Орієнтовні критерії з кожного навчального предмета містяться в навчальних програмах дисциплін і конкретизуються в освітній програмі закладу освіти.

Очікувані результати навчання (компетентності) здобувачів освіти,

визначені відповідним Державним стандартом загальної початкової освіти

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної освітньої галузі. Вимоги до дітей з інтелектуальними порушеннями, котрі розпочинають навчання у початковій школі, мають враховувати досягнення попереднього етапу їхнього розвитку. Предметні компетентності для дітей з різним рівнем інтелектуальних порушень мають диференційований характер (для дітей з легким та помірним ступенем). Програмові компетенції та зміст навчання для дітей з помірним ступенем інтелектуального порушення добирається індивідуально, у відповідності до пізнавальних можливостей.

Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова школа забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Перелік навчальних програм для учнів спеціального закладу загальної середньої освіти I ступеня для дітей з особливими освітніми потребами

1) для дітей з інтелектуальними порушеннями легкого ступеня

№ п/п	Назва навчальної програми
1.	Математика. Навчальні програми для підготовчого, 1-5 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Укладач: Королько Н.В. Київ 2014.
2.	Українська мова. Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Укладач: Висоцька А.М. Київ 2014.

2) для дітей з інтелектуальними порушеннями помірного ступеня

№ п/п	Назва навчальної програми
1.	Програми з математики для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей (помірна, тяжка, глибока розумова відсталість) підготовчий, 1-4 класи. Укладачі: Волнянська Н.В., Юр'єва Ю.М., Засуха Г.П. 2011.
2.	Образотворче мистецтво (підготовчий) 1-4класи. Програма для спеціальних загальноосвітніх шкіл для дітей з вадами розумового розвитку (помірна розумова відсталість). Укладачі: Дмитрієва І.В., Омелянович І.М. 2010.
3.	Трудове навчання (підготовчий) 1-4класи. Програма для спеціальних загальноосвітніх шкіл для дітей з помірною розумовою відсталістю. Укладач: Мерсіянова Г.М. 2010.

4.	Українська мова 1-4 класи. Програма для спеціальних загальноосвітніх шкіл для дітей з помірною розумовою відсталістю. Укладач: Вавіна Л.С. 2010.
----	--

**Перелік програм з корекційно-розвиткової
роботи для здобувачів початкової освіти
спеціальних закладів загальної середньої освіти
для дітей з особливими освітніми потребами**

№ п/п	Назва навчальної програми
1.	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток психомоторики та сенсорних процесів» (психосоціальний розвиток) для 2-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з розумовою відсталістю (Жук Т. Я., Трикоз С. В.).
2.	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Ритміка» для 2-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із затримкою психічного розвитку (Бабяк О. О.).
5.	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток мовлення дітей з помірною розумовою відсталістю в процесі ознайомлення з природою» для 2-4 класів (Хайдарова О. С., Блеч Г. О.).
6.	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток мовлення з використанням методики ТАН-Содерберг» для 2-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з розумовою відсталістю (Заремба В. В., Ліщук Н. І., Морозова Н. В., Блеч Г. О.).
7.	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Лікувальна фізкультура» для 2-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з розумовою відсталістю (Бобренко І. В.).
8.	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Острівці здоров'я» для 2-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з розумовою відсталістю (Ковтун А. В., Кунникова О. О., Стригунова А. І., Бобренко І. В.).
9.	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Театральна логоритміка» для 2-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з розумовою відсталістю. (Папета О.В., Демянович М. З., Компанієнко О. М., Гладченко І. В.).

10	Програма з корекційно-розвиткової роботи «У світі ритмів» для 2-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з розумовою відсталістю (Левченко Л. Й., Гладченко І. В.).
----	--

Розділ II Освітня програма спеціального закладу загальної середньої освіти II ступеня для дітей з особливими освітніми потребами.

Базова освіта – це другий рівень повної загальної середньої освіти, який відповідає другому рівню Національної рамки кваліфікацій.

Освітня програма спеціального закладу загальної середньої освіти II ступеня для дітей з особливими освітніми потребами розроблена на виконання:

- Закону України «Про освіту»;
- Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898;
- наказу МОН від 07.12.2022 № 1317 «Про затвердження типової освітньої програми для 5-10(11) класів спеціальних закладів середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами» (додаток 14);
- наказу МОН від 12.06.2018 №627 «Про затвердження типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти II ступеня для дітей з особливими освітніми потребами»(зі змінами, накази МОН від 26.07.2018 № 815, від 10.06.2019 № 808) (додаток 18).
- наказу Міністерства охорони здоров'я України від 20.02.2013 № 144 "Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів».

Освітня програма базової середньої освіти окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення здобувачами освіти обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти.

Мета базової загальної середньої освіти — розвиток і соціалізація особистості учнів, формування їхньої національної самосвідомості, загальної культури, світоглядних орієнтирів, екологічного стилю мислення і поведінки, творчих здібностей, життєзабезпечувальних навичок, здатності до саморозвитку й самонавчання в умовах глобальних змін і викликів.

Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за програмою

Базова середня освіта здобувається, як правило, після здобуття початкової освіти. Діти, які здобули початкову освіту на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття базової середньої освіти цього ж навчального року. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти за інших умов.

Перелік, зміст, тривалість і взаємозв'язок освітніх галузей та предметів, логічна послідовність їх вивчення.

Освітня програма для 5-10 класів

Освітня програма дає цілісне уявлення про зміст і структуру другого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження здобувачів освіти. Навчальні плани передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану

Державного стандарту через навчальні предмети. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні, обов'язкову для всіх спеціальних закладів загальної середньої освіти, у яких навчаються діти з особливими освітніми потребами незалежно від їх підпорядкування, видів і форм власності, та варіативну складову, якою передбачені додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, факультативні, індивідуальні та групові заняття.

Державний стандарт базової та повної загальної середньої освіти складається з семи освітніх галузей "Мови і літератури", "Математика", "Природознавство", "Суспільствознавство", "Мистецтво", "Технології", "Основи здоров'я і фізична культура".

Освітня галузь "Мови і літератури" в навчальних планах реалізується через навчальні предмети "Українська мова", "Українська література".

Освітня галузь "Математика" реалізується через навчальний предмет "Математика".

Освітня галузь "Природознавство" реалізується через навчальні предмети та інтегровані курси "Пізнаємо природу" (5клас), "Природознавство" (6-9 класи), "Географія" (6-9 класи), "Фізика і хімія у побуті" (7-10 класи).

Освітня галузь "Мистецтво" реалізується через навчальні предмети "Образотворче мистецтво" (5-7 класи), "Музичне мистецтво" (5-8 класи).

Освітня галузь "Технології" реалізується через навчальні предмети "Трудове навчання" (5-10 класи), "Інформатика" (5-10 класи).

Навчальні плани для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями обов'язково включають години корекційно-розвиткових занять, зміст яких зумовлений особливостями психофізичного розвитку здобувачів освіти і реалізується через курси "Соціально-побутове орієнтування", "Розвиток мовлення", "Лікувальна фізкультура", "Ритміка".

Корекційно-розвиткові заняття проводять педагоги спеціального закладу загальної середньої освіти: вчитель-дефектолог, вчитель-логопед, вчитель фізичної культури, вчитель музичного мистецтва.

Нормативи наповнюваності класів, виховних груп та поділ класів на групи під час вивчення окремих предметів у спеціальних закладах загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами встановлюються відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2001 р. № 128, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 6 березня 2002 року за №229/6517 (зі змінами).

Збереження здоров'я дітей належить до одного з головних завдань школи. Тому формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки здійснюється не лише в рамках предметів "Фізична культура" та "Основи здоров'я", а інтегрується у змісті всіх предметів інваріантної та варіативної складових навчальних планів.

Повноцінність базової загальної середньої освіти учнів закладу забезпечується через реалізацію інваріантної, варіативної частин навчального плану та корекційно-розвиткових занять, які обов'язково фінансуються з бюджету. Години корекційно-розвиткових занять не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Навчальний план базової освіти для спеціальних закладів загальної середньої освіти з українською мовою навчання для дітей з особливими освітніми потребами

Розроблений згідно з наказом МОН
від 07.12.2021 р. № 1317, додаток 14

Освітні галузі	Навчальні предмети, галузеві інтегровані курси	Кількість годин на тиждень у класах
		5
Мовно-літературна	Українська мова	3
	Українська література	2+1
Математична	Математика	5
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	2
	Географія	-
	Фізика і хімія в побуті	-
Соціальна і здоров'язбережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1
	Підприємництво і фінансова грамотність	-
Громадянська та історична	Вступ до історії України та громадянської освіти	1
	Історія України	-
	Правознавство	-
Інформатична	Інформатика	2
Технологічна	Технології	6
Мистецька	Музичне мистецтво	1
	Образотворче мистецтво	1
Фізична культура	Фізична культура	3
Разом		27+1
Корекційно-розвиткова робота	Соціально-побутове орієнтування	2
	Розвиток мовлення	1
	Лікувальна фізкультура (ритміка)	2
Разом		5
Загальна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи та корекційно-розвиткової роботи)		28
Загальна кількість годин, яка фінансується (без поділу класів на групи)		33
Гранично допустиме навчальне навантаження учнів (без фізичної культури)		25

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах			
		6	7	8	9
Інваріантна складова:					
Мови і літератури	Українська мова	3	3	3	2+1
	Українська література	2+1	2	2+1	2
Суспільствознавство	Історія України	-	2	2	2
	Я у Світі	-	-	-	-
	Основи правознавства	-	-	-	-
Математика	Математика	5	4	4	4
Природознавство	Природознавство	1	1	2	2
	Географія	2	1+1	2	2
	Фізика і хімія в побуті	-	2	2	2
Мистецтво	Музичне мистецтво	1	1	1	-
	Образотворче мистецтво	1	1	1	-
Технології	Трудове навчання	8	8	8	11
	Інформатика	1	1	1	1
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	1	1
	Фізична культура	2	2	2	2
Разом		27+1	29+1	31+1	31+1
Корекційно-розвиткові заняття	Соціально-побутове орієнтування	2	2	2	2
	Розвиток мовлення	1	1	1	1
	Лікувальна фізкультура (ритміка)	2	2	2	2
Разом		5	5	5	5
Варіативна складова:					
Індивідуальні та групові заняття		-	-	-	-
Разом		-	-	-	-
Гранично допустиме навчальне навантаження на учня (без корекційно-розвиткових занять)		28	30	32	32
Загальна кількість годин, яка фінансується (без поділу класів на групи)		33	35	37	37

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах
		10
Інваріантна складова:		
Мови і літератури	Українська мова	2+1
	Українська література	2
Суспільствознавство	Історія України	-
	Я у Світі	-
	Основи правознавства	1
Математика	Математика	4
Природознавство	Природознавство	-
	Географія	-
	Фізика і хімія в побуті	1
Мистецтво	Музичне мистецтво	-
	Образотворче мистецтво	-
Технології	Трудове навчання	18
	Інформатика	1
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	-
	Фізична культура	2
Разом		31+1
Корекційно-розвиткові заняття	Соціально-побутове орієнтування	2
	Розвиток мовлення	1
	Лікувальна фізкультура (ритміка)	2
Разом		5
Варіативна складова:		
Індивідуальні та групові заняття		-
Разом		-
Гранично допустиме навчальне навантаження на учня (без корекційно- розвиткових занять)		32
Загальна кількість годин, яка фінансується (без поділу класів на групи)		37

Очікувані результати навчання (компетентності) здобувачів освіти, визначені відповідним Державним стандартом базової середньої освіти

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної освітньої галузі. Вимоги до дітей з інтелектуальними порушеннями мають враховувати досягнення попереднього етапу їхнього розвитку. Предметні компетентності для дітей з різним рівнем інтелектуальних порушень мають диференційований характер (для дітей з легким та помірним ступенем). Програмові компетенції та зміст навчання для дітей з помірним ступенем інтелектуального порушення добирається індивідуально, у відповідності до пізнавальних можливостей.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті базової та повної загальної середньої освіти, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей здобувачів освіти.

Освітня програма спеціального закладу загальної середньої освіти II ступеня формує у здобувачів освіти такі *ключові компетентності*:

1) Спілкування державною мовою. *Уміння:* (самостійно або за допомогою) ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; поповнювати свій активний та пасивний словниковий запас. *Ставлення:* розуміння чітких та лаконічних формулювань.

2) Математична компетентність. *Уміння:* (самостійно або за допомогою) оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях. *Ставлення:* усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.

3) Основні компетентності у природничих науках і технологіях. *Уміння:* (самостійно або за допомогою) розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; користуватися технологічними пристроями. *Ставлення:* усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови наук, техніки та технологій, усвідомлення ролі наукових ідей у сучасних інформаційних технологіях.

4) Інформаційно-цифрова компетентність. *Уміння:* (самостійно та за допомогою) структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові

системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень. *Ставлення*: осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач.

5) Уміння вчитися впродовж життя. *Уміння*: (самостійно та за допомогою) визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість. *Ставлення*: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.

6) Ініціативність і підприємливість. *Уміння*: (самостійно та за допомогою) вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії практичності, ефективності з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання. *Ставлення*: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших.

7) Соціальна і громадянська компетентності. *Уміння*: (самостійно та за допомогою) висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані. *Ставлення*: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; повага до прав людини.

8) Обізнаність і самовираження у сфері культури. *Уміння*: (самостійно та за допомогою) висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо). *Ставлення*: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства.

9) Екологічна грамотність і здорове життя. *Уміння*: (самостійно та за допомогою) аналізувати і оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень. *Ставлення*: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до

зловживань алкоголю, нікотину тощо.

Наскрізнi лiнii є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосувати отримані знання у різних життєвих ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

організацію навчального середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;

окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою.

Наскрізнi лiнii	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь. Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини.
Громадянська відповідальність	Сприяє формуванню відповідального громадянина, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія засвоюється переважно через колективну діяльність, яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває у учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок. Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя є важливим у формуванні толерантного ставлення дин до одного, незалежно від рівня навчальних досягнень та особливостей психофізичного розвитку.

Здоров'я і безпека	Завданням наскрізної лінії є становлення учня як свідомого громадянина, здатного вести здоровий спосіб життя та формувати навколо себе безпечне життєве середовище. Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів).
Підприємливість і фінансова грамотність	Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо). Ця наскрізна лінія реалізується через розв'язування практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, економне ставлення до природних ресурсів.

**Система оцінювання результатів навчання учнів 5-6 класів
Лубенської спеціальної школи,
які здобувають освіту відповідно до нового
Державного стандарту базової середньої освіти**

Система оцінювання результатів навчання учнів базується на:

- “Рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти” (затверджених наказом Міністерства освіти і науки України 01 квітня 2022 р. за № 289) та додатку № 2 до наказу № 289 “Загальні критерії оцінювання результатів навчання учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти”;
- Оцінювання навчальних досягнень учнів з порушеннями інтелектуального розвитку школи II ступеня здійснюється за Критеріями оцінювання навчальних досягнень учнів 5-10 класів з порушеннями інтелектуального розвитку/навчально-методичний посібник/ авт.: О.В. Чеботарьова, Г.О. Блеч, І.В. Гладченко, С.В. Трикоз, І.В. Бобренко, Н.А. Ярмола та ін.: за ред.: О.В. Чеботарьової. – К., ІСП НАПН України, 2019 (схвалено до використання у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами науково-методичною комісією з спеціальної педагогіки Науково-методичної ради МОН, розміщено на сайтах МОН
<https://mon.gov.ua/ua/osvita/inklyuzivne-navchannya/dlya-fahivciv/metodiki-inkluzia>
; та ІМЗО
<https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita/navchalno-metodychne-zabezpechennya/>.

Оцінювання результатів навчання здійснюють за 9-бальною системою (шкалою), а його результати позначають цифрами від 1 до 9.

Система оцінювання (бальна/рівнева):

- 1, 2, 3 – початковий рівень

- 4, 5, 6 – середній рівень
- 7, 8, 9 – достатній рівень

Оцінювання навчальних досягнень учнів з порушеннями інтелектуального розвитку 5-6 класів здійснюється бально/рівнево з усіх предметів інваріантної складової: «Українська мова», «Українська література», «Математика», інтегрований курс «Пізнаємо природу», інтегрований курс «Здоров'я, безпека і добробут», «Вступ до історії України та громадянської освіти», «Інформатика», «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво», «Фізична культура», «Технології», «Географія» та предмету з коркційно-розвиткової роботи «Соціально-побутове орієнтування».

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів з порушеннями інтелектуального розвитку, що проводяться закладом, є формувальне, поточне та підсумкове (тематичне, семестрове, річне).

Формувальне (поточне формувальне) оцінювання, окрім рівневого/ бального може здійснюватися у формі самооцінювання, взаємооцінювання учнів, оцінювання вчителем із використанням окремих інструментів (карток, шкал, щоденника спостереження вчителя, портфоліо результатів навчальної діяльності учнів тощо).

Основною ланкою в системі контролю є поточний контроль, що проводиться систематично з метою встановлення рівнів опанування навчального матеріалу та здійснення корегування щодо застосовуваних технологій навчання. Основна функція поточного контролю – навчальна. Запитання, завдання, тести, тощо спрямовані на закріплення вивченого матеріалу й повторення пройденого, тому індивідуальні форми рекомендується поєднувати із фронтальною роботою класу.

Враховуючи особливості навчальної діяльності учнів з порушеннями інтелектуального розвитку, тематична оцінка здійснюється за результатами поточного оцінювання із урахуванням проведених діагностичних (контрольних) робіт, або без проведення подібних робіт залежно від специфіки навчального предмета. При цьому поточне оцінювання виконує діагностико-коригуючу, стимулюючу функції.

Семестрове оцінювання може здійснюватися за результатами контролю груп загальних результатів відображених у Свідоцтві досягнень. Семестровий контроль проводиться з метою перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу в обсязі навчальних тем, розділів і підтвердження результатів поточних оцінок, отриманих учнями раніше. Завдання для проведення семестрового контролю складаються на основі програми, охоплюють найбільш актуальні розділи й теми вивченого матеріалу, розробляються вчителем з урахуванням рівня навченості учнів, що дає змогу реалізувати диференційований підхід до навчання. Звертаємо увагу, що Семестровий контроль може бути комплексним, проводиться у формі тестування тощо. Фіксація записів тематичного та семестрового оцінювання проводиться в окремій колонці без дати. Оцінка за семестр ставиться за результатами тематичного оцінювання та контролю груп загальних результатів.

Семестрова оцінка може підлягати коригуванню. Скоригована семестрова оцінка виставляється без дати у колонку з надписом Скоригована поруч із колонкою I семестр або II семестр. Колонки для виставлення скоригованих оцінок відводяться навіть за відсутності учнів, які виявили бажання їх коригувати.

Залежно від специфіки навчального предмета та кількості годин, передбачених навчальним планом на його вивчення, контроль групи результатів може проводитись упродовж навчального року. Вчитель може змістити акценти на результати опанування більш важливих тем, попередивши про це учнів на початку семестру.

Річне оцінювання коригуванню не підлягає та здійснюється на підставі загальної оцінки результатів навчання за I та II семестри.

За рішенням педагогічної ради Лубенської спецшколи, визначений адаптаційний період, місяць вересень, впродовж якого не здійснюється поточне та тематичне оцінювання. При цьому вербальне оцінювання виконує діагностико-коригуючу, стимулюючу функції та має на меті з'ясувати рівень знань, умінь і навиків учнів.

Кожному рівню навчальних досягнень відповідає своя шкала диференційованих балів (див. таблиці).

Об'єктами оцінювання учнів у процесі вивчення основних навчальних предметів є передусім структурні компоненти його навчальної діяльності, а саме: змістовий, операційно-організаційний, емоційно-мотиваційний.

1. Зміст навчання (змістовий компонент) – знання про об'єкт вивчення (уявлення, поняття, явище тощо, в т. ч. про правила, засоби перетворення об'єкта, про вимоги до результату; про складові та послідовність виконання завдання як одиниці навчальної діяльності і т. д.). Змістовий компонент конкретизується відповідно до змісту навчання кожного навчального предмета.

При оцінюванні підлягають аналізу такі *характеристики знань*:

- повнота (від фрагментарного відтворення навчального матеріалу до відтворення матеріалу у повному обсязі);
- правильність (від не завжди точного до правильного відтворення навчального матеріалу);
- усвідомленість (від розуміння в основному, переказу до вміння пояснити, виокремити головне та другорядне);
- застосування знань: адекватність; самостійність в умовах різної міри новизни (за зразком, аналогічні, відносно нові); надання допомоги.

2. Практичні навички та вміння (операційно-організаційний компонент) – дії, способи дій (вміння, навички), діяльність:

1) предметні (відповідно до змісту основних навчальних предметів у спеціальних закладах освіти для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку);

2) розумові (порівнювати, абстрагувати, класифікувати, узагальнювати тощо) та загальнонавчальні (аналізувати, планувати, організовувати, контролювати процес і результати виконання завдання, діяльності в цілому; вміння користуватися підручником та іншими доступними джерелами інформації).

При оцінці підлягають аналізу такі *характеристики*:

- *виконання дій*:

а) правильність;

- *виконання завдань*:

а) розуміння завдання;

б) новизна умов завдання (за зразком, аналогічне, відносно нове);

- в) самостійність виконання (контроль, допомога: *практична* – спільне виконання дії з вчителем, показ дії; *вербальна* – повторний інструктаж, аналіз, пояснення завдання, запитання, підказка, вказівка; *загальна* – стимулювання, підтримка, схвалення, активізація уваги);
- г) усвідомленість способу виконання завдання (від переказу до пояснення);
- д) якість виконаної роботи;
- є) цілеспрямованість, поетапність виконання та ін.

3. Ставлення до навчання (емоційно-мотиваційний компонент). При оцінці підлягають аналізу такі його *характеристики*:

- а) характер і сила (байдуже, недостатньо виразне позитивне, зацікавлене, виразне позитивне),
- б) дієвість (від споглядального (пасивного) до дієвого),
- в) сталість (від епізодичного до сталого).

В основному ці характеристики змістового, операційно-організаційного та емоційно-мотиваційного компонентів навчання учнів з порушеннями інтелектуального розвитку покладено в основу визначення **рівнів навчальних досягнень** (I - початковий, II – середній, III – достатній) та **критеріїв оцінювання навчальних досягнень**, відповідних їм диференційних балів з кожного навчального предмета.

Для учнів з порушеннями інтелектуального розвитку помірного ступеня розроблено диференційовані рівні навчальних досягнень (I – початковий, II – середній, III – достатній), які характеризують особливості життєвої компетентності та обумовлюють їхню соціалізацію.

Критерії оцінювання предметних та особистісних результатів учнів з порушеннями інтелектуального розвитку легкого ступеня

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Початковий	1-3	Учень (учениця) з допомогою вчителя фрагментарно, неточно відтворює окремі елементи, ознаки об'єкта вивчення; з допомогою вчителя виконує окремі дії, елементарні завдання. Ставлення до навчання байдуже. Потребує контролю, допомоги та стимулювання з боку вчителя.
Середній	4-6	Учень (учениця) в основному здатний відтворити більшу частину навчального матеріалу, але допускає окремі неточності. Матеріал розуміє, може виокремити головне і другорядне, частково чи за допомогою вчителя пояснити. Достатньо стале зацікавлене ставлення до навчання. Потребує контролю та допомоги з боку вчителя.

Достатній	7-9	Учень відтворює матеріал, визначений навчальною програмою. Матеріал розуміє, може виокремити головне і другорядне, пояснити. Застосовує знання, вміння й навички в аналогічних та відносно нових умовах. Здатний самостійно і правильно виконувати дії, аналогічні та відносно нові завдання. Стале, виразно-позитивне ставлення до навчання.
------------------	-----	---

**Критерії оцінювання предметних та особистісних результатів
учнів з порушеннями інтелектуального розвитку помірного ступеня**

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Початковий	1-3	Учень (учениця) за допомогою вчителя фрагментарно впізнає (показує або називає) предмет вивчення. За повної підтримки вчителя намагається виконати елементарні практичні дії, переважно пасивного характеру. Ставлення до навчання байдуже. Потребує значної постійної допомоги з боку вчителя.
Середній	4-6	Учень (учениця) за допомогою учителя частково розпізнає об'єкт вивчення. Виконує окремі дії предметно-практичного змісту на рівні копіювання способу виконання. Потребує схвалення, постійної допомоги, супроводу, контролю та стимулювання.
Достатній	7-9	Учень (учениця) має уявлення про об'єкт вивчення. З використанням наочності відтворює (не завжди точно) основні змістові елементи навчального матеріалу. Має слабковиразне позитивне ставлення до навчально-практичної діяльності. Потребує стимуляції та постійної значної допомоги щодо виконання предметно-практичних дій, завдання, організації робочого місця.

Свідоцтво досягнень відображає результати навчальних досягнень учня/учениці 5-6 класу з переліку предметів та інтегрованих курсів, визначених освітньою програмою Лубенської спеціальної школи.

Графа «Характеристика навчальної діяльності» сформована відповідно до переліку наскрізних умінь, визначених Державним стандартом базової середньої освіти. Зазначена графа заповнюється класним керівником за результатами спостережень, проведених спільно з вчителями-предметниками, які працюють з класом. Заповнення графи здійснюється шляхом виставлення відповідної позначки навпроти сформованого уміння. Заповнення цієї графи здійснюється по завершенню кожного навчального року або в разі зміни здобувачем освіти навчального закладу.

Заповнення графи «Характеристика результатів навчання» здійснюється відповідно до переліку навчальних предметів, визначених затвердженою освітньою програмою закладу. Заповнюється з урахуванням фіксованих у класних журналах

результатів досягнень учнів упродовж навчального року. Рекомендується у класних журналах і в Свідощві перед виставленням підсумкової оцінки у відповідних графах результатів навчання зазначати відповідні бали.

Критерії оцінювання за предметами або освітніми галузями розробляються відповідно до загальних критеріїв оцінювання з урахуванням характеристик груп загальних результатів відповідної галузі. Орієнтовні критерії з кожного навчального предмета містяться в навчальних програмах дисциплін і конкретизуються в освітній програмі закладу освіти.

Розділ III

Навчальний план Лубенської спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату Полтавської обласної ради на 2022/2023 навчальний рік

У 2022/2023 навчальному році учні спеціальних закладів освіти навчаються за зазначеними нижче типовими освітніми програмами відповідно:

- учні 1-х класів - Типова освітня програма, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 26.07.2018 № 816 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 1 класів з інтелектуальними порушеннями»;

- учні 2-х класів - Типова освітня програма, затверджена наказом МОН від 02.07.2019 № 917 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 2 класу з порушеннями інтелектуального розвитку»;

- учні 3-х класів - Типова освітня програма, затверджена наказом МОН від 01.04.2020 № 467 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 3 класу з порушеннями інтелектуального розвитку»;

- учні 4-х класів - Типова освітня програма, затверджена наказом МОН від 29.01.2021 № 121 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 4 класу з порушеннями інтелектуального розвитку».

- учні 5-х класів для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку навчаються за типовими освітніми програмами, затвердженими наказом МОН від 07.12.2022 № 1317 «Про затвердження типової освітньої програми для 5-10(11) класів спеціальних закладів середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами» (додаток 14);

- учні 6-10-х класів спеціальних закладів освіти всіх видів навчаються за типовими освітніми програмами, затвердженими наказом МОН від 12.06.2018 №627 «Про затвердження типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти II ступеня для дітей з особливими освітніми потребами»(зі змінами, накази МОН від 26.07.2018 № 815, від 10.06.2019 № 808) (додаток 18).

При плануванні освітнього процесу вчителі користуються програмами, рекомендованими Міністерством освіти і науки України для використання у спеціальних закладах загальної середньої освіти для учнів з порушеннями

інтелектуального розвитку.

У програмах визначено вимоги до конкретних очікуваних результатів навчання (предметно-орієнтовані компетентності); вказано відповідний зміст кожного навчального предмета чи інтегрованого курсу. У пояснювальній записці до кожного предмету чи інтегрованого курсу представлено корекційно-розвиткові завдання та спрямованість навчального предмету, реалізація яких є обов'язковою умовою навчання.

Програми побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;
- корекційно-розвивальної спрямованості навчання;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Зміст програм передбачає для формування у школярів з інтелектуальними порушеннями такі ключові компетентності:

- володіння державною мовою, що передбачає елементарні уміння та навички (у межах мовленнєвих можливостей) усно і письмово висловлювати свої думки, усвідомлення ролі мови для спілкування та культурного самовираження;

- можливість спілкуватися рідною мовою (в межах пізнавальних можливостей), що передбачає використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема, в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади;

- математична компетентність, що передбачає застосування (в межах пізнавальних можливостей) математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

- компетентності у галузі природничих наук, що передбачають формування пізнавального досвіду, прагнення самотійно чи в групі спостерігати та досліджувати, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

- соціально-трудової компетентності, що передбачає формування трудових умінь та навичок, що забезпечують подальшу здатність до успішного опанування основ допрофесійної трудової діяльності, набуття навичок практичної життєдіяльності;

- екологічна компетентність, що передбачає сформованість уявлень щодо екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання та збереження природних ресурсів;

- інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування елементарними основами цифрової грамотності для розвитку і спілкування, можливість безпечного використання інформаційно-комунікаційних засобів у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

- громадянські та соціальні компетентності, що передбачають уміння діяти (в межах своїх можливостей) в життєвих ситуаціях ідентифікувати себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я та здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

- соціокультурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості, формування навичок культури поведінки в соціумі;

- основи фінансової грамотності, що передбачає формування уявлень про грошові одиниці, необхідні для здійснення та організації побутової життєдіяльності, залучення до сфери соціально-побутової та елементарної економічної діяльності.

Необхідна умова формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення здобувачів освіти до різних видів навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість.

Учні 4-10 класів опановують різні профілі трудового навчання. У закладі функціонують швейна, шевська, столярна, малярно-штукатурна майстерні. Оволодівши трудовими навичками з кількох профілів, випускники мають можливість вибору професії, стають більш підготовленими до праці в умовах ринкової економіки.

Сучасні вимоги до освіченості і культури дітей з порушеннями інтелектуального розвитку спонукали педагогічний колектив школи до пошуку нових форм роботи. З цією метою години варіативної складової навчального плану використовуються на вивчення предметів інваріантної складової з навчальних предметів «Українська мова і література» (1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10 кл.), «Географія» (7 кл.), «Музичне мистецтво» (1, 2, 3, 4 кл.). Метою введення додаткових годин на вивчення предметів інваріантної складової є ґрунтовне оволодіння учнями основами грамоти, навиками правильного, свідомого, виразного читання, адаптація дітей в оточуючому середовищі.

Корекційно-розвиткові заняття проводять спеціалісти закладу освіти вчителі-дефектологи, вчителі-логопеди, згідно наказу Міністерства освіти і науки від 13.05.93 р. №135 та «Положення про логопедичні пункти системи освіти», у відповідності інших наказів Міністерства освіти і науки України.

Відповідно до наказу МОН №128 від 20.02.2002 р. «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел – садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл/шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах» при проведенні уроків з трудового навчання здійснюється поділ класів на групи у 4-10 класах.

Відповідно до п.10. «Положення про спеціальну школу», затвердженого постановою КМУ від 06.03.2019 р. №221, школа має відповідну матеріально – технічну базу для функціонування 10 класу з поглибленою професійною реабілітацією як складовою системи допрофесійної підготовки учнів з порушеннями інтелектуального розвитку.

Враховуючи специфіку роботи з дітьми з порушеннями інтелектуального розвитку, їх психічний і фізичний стан, регіональні складності транспортного зв'язку та конкретні умови проживання в спеціальній школі, навчальні заняття в закладі розраховані на п'ятиденний робочий тиждень з українською мовою навчання, згідно Закону України "Про мову". В суботу та неділю працюють дві групи вихідного дня з відповідними планами виховної роботи.

Розроблений згідно з наказом МОН

від 26.07.2018 № 816 (1 клас)

Розроблений згідно з наказом МОН

від 02.07.2019 № 917 (2 клас)

Розроблений згідно з наказом МОН

від 01.04.2020 № 467 (3 клас)

Розроблений згідно з наказом МОН

від 29.01.2021 № 121 (4 клас)

РОБОЧИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

Лубенської спеціальної школи (І ступінь) Полтавської обласної ради на 2022 - 2023 н. р.

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах			
		1	2	3	4
Інваріантна складова:					
Мовно-літературна	Українська мова та літературне читання	7+1	7+1	7+1	7+1
Математика	Математика	4	4	4	4
Природнича	Я досліджую світ	3	4	4	4
Соціальна і здоров'язбережувальна					
Громадянська та історична					
Технологічна	Трудове навчання	2	2	2	2
Інформатична					
Мистецька	Образотворче мистецтво	1	1	1	1
	Музичне мистецтво	1+1	1+1	1+2	1+2
Фізкультурна	Фізична культура	3	3	3	3
Усього		21+2	22+2	22+2	22+2
Корекційно-розвиткові заняття	Розвиток мовлення	4	4	4	4
	Лікувальна фізкультура (Ритміка)	2	2	2	2
	Соціально-побутове орієнтування	2	2	2	2
Усього		8	8	8	8
Варіативна складова:					

Індивідуальні та групові заняття		-	-		
Усього		-	-		
Гранично допустиме навчальне навантаження на учня (без корекційно-розвиткових занять)	20	21	22	22	
Загальна кількість годин, яка фінансується (без поділу класів на групи)	31	32	33	33	

Розроблений згідно з наказом МОН
від 07.12.2021 р. № 1317, додаток 14

РОБОЧИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
Лубенської спеціальної школи
(II ступінь) Полтавської обласної ради
на 2022 - 2023 навчальний рік

Освітні галузі	Навчальні предмети, галузеві інтегровані курси	Кількість годин на тиждень у класах
		5
Мовно-літературна	Українська мова	3
	Українська література	2+1
Математична	Математика	5
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	2
	Географія	-
	Фізика і хімія в побуті	-
Соціальна і здоров'язбережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1
	Підприємництво і фінансова грамотність	-
Громадянська та історична	Вступ до історії України та громадянської освіти	1
	Історія України	-
	Правознавство	-
Інформатична	Інформатика	2
Технологічна	Технології	6
Мистецька	Музичне мистецтво	1
	Образотворче мистецтво	1
Фізична культура	Фізична культура	3
Разом		27+1
Корекційно-розвиткова робота	Соціально-побутове орієнтування	2
	Розвиток мовлення	1

	Лікувальна фізкультура (ритміка)	2
Разом		5
Загальна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи та корекційно-розвиткової роботи)		28
Загальна кількість годин, яка фінансується (без поділу класів на групи)		33
Гранично допустиме навчальне навантаження учнів (без фізичної культури)		25

Розроблений згідно з наказом МОН
від 12.06.2018 р. № 627, додаток 18

РОБОЧИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
Лубенської спеціальної школи
(II ступінь) Полтавської обласної ради
на 2022 - 2023 навчальний рік

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах			
		6	7	8	9
Інваріантна складова:					
Мови і літератури	Українська мова	3	3	3	2+1
	Українська література	2+1	2	2+1	2
Суспільствознавство	Історія України	-	2	2	2
	Я у Світі	-	-	-	-
	Основи правознавства	-	-	-	-
Математика	Математика	5	4	4	4
Природознавство	Природознавство	1	1	2	2
	Географія	2	1+1	2	2
	Фізика і хімія в побуті	-	2	2	2
Мистецтво	Музичне мистецтво	1	1	1	-
	Образотворче мистецтво	1	1	1	-
Технології	Трудове навчання	8	8	8	11
	Інформатика	1	1	1	1
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	1	1
	Фізична культура	2	2	2	2
Разом		27+1	29+1	31+1	31+1
Корекційно-розвиткові заняття	Соціально-побутове орієнтування	2	2	2	2
	Розвиток мовлення	1	1	1	1
	Лікувальна фізкультура (ритміка)	2	2	2	2

Разом		5	5	5	5
Варіативна складова:					
Індивідуальні та групові заняття		-	-	-	-
Разом		-	-	-	-
Гранично допустиме навчальне навантаження на учня (без корекційно-розвиткових занять)		28	30	32	32
Загальна кількість годин, яка фінансується (без поділу класів на групи)		33	35	37	37

Розроблений згідно з наказом МОН
від 12.06.2018 р. № 627, додаток 18

РОБОЧИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
Лубенської спеціальної школи
(II ступінь) Полтавської обласної ради
на 2022 - 2023 навчальний рік

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах
		10
Інваріантна складова:		
Мови і літератури	Українська мова	2+1
	Українська література	2
Суспільствознавство	Історія України	-
	Я у Світі	-
	Основи правознавства	1
Математика	Математика	4
Природознавство	Природознавство	-
	Географія	-
	Фізика і хімія в побуті	1
Мистецтво	Музичне мистецтво	-
	Образотворче мистецтво	-
Технології	Трудове навчання	18
	Інформатика	1
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	-
	Фізична культура	2
Разом		31+1
Корекційно-розвиткові заняття	Соціально-побутове орієнтування	2
	Розвиток мовлення	1

	Лікувальна фізкультура (ритміка)	2
Разом		5
Варіативна складова:		
Індивідуальні та групові заняття		-
Разом		-
Гранично допустиме навчальне навантаження на учня (без корекційно- розвиткових занять)		32
Загальна кількість годин, яка фінансується (без поділу класів на групи)		37

**Перелік навчальних програм
для учнів спеціального закладу загальної середньої освіти
II ступеню для дітей з особливими освітніми потребами**

1) для дітей з інтелектуальними порушеннями

№ п/п	Назва навчальної програми
1.	Математика. Навчальні програми для підготовчого, 1-5 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Укладач: Королько Н.В. Київ 2014.
2.	Кравець Н. П. Програма «Українська мова» 5-10 класи спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей - Київ -Інкунабула.- 2008.
3.	Кравець Н. П. Програма з Читання 5-10 класи спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей - Київ - Інкунабула.- 2008.
4.	Програма для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей (фізика і хімія у побуті).- Київ -КП ДАК «Укрвидавполіграфія».- 2010.
5	Програма для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей (Основи здоров'я, образотворче мистецтво).- Київ - КП ДАК «Укрвидавполіграфія».- 2010.
6.	Програма для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей (трудове навчання: Швейна справа)- Київ -КП ДАК «Укрвидавполіграфія».- 2010.
7.	Основи комп'ютерної грамотності. 6-7 клас. Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Укладач: Кликова С.О. Київ 2015.
8.	Інформатика 8-10 класи. Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із порушенням інтелектуального розвитку. Укладач: Кликова С.О. Київ 2016.

9.	Математика 8-10 класи. Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із порушенням інтелектуального розвитку. Укладачі: Королько Н.І., Троїцька В.В. Київ 2016.
10	Образотворче мистецтво 6-7 клас. Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Укладач: Дмітрієва І.В. Київ 2015.
11	Світ мистецтва 6-9 класи. Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Укладач: Дмітрієва І.В. Київ 2016.
12	Основи здоров'я 6-7 класи. Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Укладач: Гладченко І.В. Київ 2015.
13	Основи здоров'я 8-10 класи. Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Укладач: Гладченко І.В. Київ 2016.
14	Географія 5-9 класи. Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Укладач: Одинченко Л.К. Київ 2015.
15	Історія України. Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Укладач: Косенко Ю.М. Київ 2015.
16	Основи правознавства 10 клас. Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із порушенням інтелектуального розвитку. Укладач: Косенко Ю.М. Київ 2016.
17	Природознавство 6-7 класи. Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Укладачі: Блеч Г.О., Трикоз С.В. Київ 2015.
18	Природознавство 8-9 класи. Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку. Укладачі: Блеч Г.О., Трикоз С.В. Київ 2016.
19	Фізика і хімія у побуті 6-7 класи. Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Укладачі: Татяничикова І.В., Співак Л.А. Київ 2015.
20	Фізика і хімія у побуті 8-10 класи. Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку. Укладачі: Татяничикова І.В., Співак Л.А. Київ 2016.
21	Трудове навчання 6-7 класи. Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Укладач: Чеботарьова О.В. Автори: Швейна справа; Варіативні модулі (декоративно-ужиткове мистецтво): Остапенко Л.І., Алексеєва С.І., Карнаухова Л.О. Київ 2015.

22	Трудове навчання: столярна справа 8-10 класи. Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із порушенням інтелектуального розвитку. Укладачі: Павлюченко О.М., Гаврись С.В. Київ 2016.
23	Трудове навчання: штукатурно-малярна справа 4-10 класи. Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із порушенням інтелектуального розвитку. Автор: Кормілець Г.К. Київ 2016.
24	Українська література 6-7 класи. Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Укладач: Висоцька А.М. Київ 2015
25	Українська література 8-10 класи. Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із порушенням інтелектуального розвитку. Укладачі: Остапенко Л.І., Чиркіна М.О., Висоцька А.М. Київ 2016.
26	Українська мова 6-7 класи. Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Укладач: Висоцька А.М. Київ 2015
27	Українська мова 8-10 класи. Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із порушенням інтелектуального розвитку. Укладачі: Остапенко Л.І., Висоцька А.М. Київ 2016.
28	Фізична культура 6-7 класи. Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Укладач: Бобренко І.В. Київ 2015.
29	Фізична культура 8-10 класи. Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку. Укладач: Бобренко І.В. Київ 2016.
30	Музичне мистецтво 8 клас. Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із порушенням інтелектуального розвитку. Укладачі: Левченко Л.Й., Іванців А.Я., Тіщенко Н.Ф. Київ 2016.

Перелік програм з корекційно-розвиткової роботи для учнів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями

№ п/п	Назва навчальної програми
1.	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Соціально-побутове орієнтування» (варіативний модуль «Подорож у життя») для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з інтелектуальними порушеннями (Міненко А. В., Грикун А. С.)

2.	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток мовлення» для учнів 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів з помірними інтелектуальними порушеннями (Хайдарова О. С., Блеч Г. О.)
3.	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Лікувальна фізична культура» для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з інтелектуальними порушеннями (Бобренко І. В.)
4.	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Соціально-побутове орієнтування» для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з інтелектуальними порушеннями (Остапенко Л. І., Тарновська Л. І.)

IV. Форми організації освітнього процесу

Основною формою організації освітнього процесу у закладі є урок, як форма організації освітнього процесу, при якій педагог протягом точно встановленого часу керує колективною пізнавальною та іншою діяльністю постійної групи учнів з урахуванням особливостей кожного з них, використовуючи види, засоби і методи роботи, що створюють сприятливі умови для того, щоби всі учнів опановували основи досліджуваного предмета безпосередньо у процесі навчання, а також для виховання пізнавальних здібностей та духовних сил школярів, формування ключових компетентностей. Вимоги до уроку, як основної форми організації освітнього процесу у закладі, наступні:

- використання новітніх досягнень науки, передової педагогічної практики, побудова уроків на основі закономірностей освітнього процесу;
- реалізація на уроці в оптимальному співвідношенні всіх дидактичних принципів і правил;
- забезпечення належних умов для продуктивної пізнавальної діяльності учнів з урахуванням їх інтересів, нахилів, потреб;
- установлення усвідомлюваних учнями міжпредметних зв'язків;
- зв'язок з раніше набутими знаннями й уміннями, опора на досягнутий рівень розвитку учнів;
- мотивація й активізація розвитку всіх сфер особистості;
- логічність та емоційність усіх етапів освітнього процесу;
- ефективне використання педагогічних засобів;
- зв'язок з життям, педагогічною діяльністю, особистим досвідом учнів;
- формування ключових компетентностей;
- ретельна діагностика, прогнозування, проектування і планування кожного уроку.

У залежності від дидактичних цілей і ланок освітнього процесу, реалізованих на уроці, у закладі використовуються наступні типи уроків:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та /або оцінювання досягнення компетентностей
- корекції основних компетентностей
- комбінований урок.

Під час конструювання уроку на основі кожної ланки освітнього процесу вчитель може використовувати наступні його видові типи або їх елементи: навчальна лекція, конференція, диспут, консультація, семінар, віртуальна подорож, форум, квест інтегрований урок, відео- урок, проблемний урок, ділова гра, урок-конкурс, рольова гра.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчителів визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

V. Опис та інструменти внутрішнього забезпечення якості освіти

в освітньому закладі

Кадрове забезпечення освітньої діяльності: учителі початкової школи з дефектологічною освітою, вчителі-дефектологи, вчителі-логопеди, вихователі, практичний психолог.

Педагогічні працівники, які здійснюють освітній процес, мають відповідну освіту та кваліфікацію відповідно до спеціальності.

Кваліфікаційний рівень педагогів, які викладають в школі I, II ступеня:

10 тарифний розряд – 7 педагогів (17 %)

кваліфікаційна категорія «спеціаліст» - 5 педагогів (12 %)

кваліфікаційна категорія «спеціаліст другої категорії» - 8 педагогів (20 %)

кваліфікаційна категорія «спеціаліст першої категорії» - 4 педагоги (10 %)

кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії» - 17 педагогів (41 %)

мають педагогічні звання - 5 педагогів (12 %).

мають дефектологічну освіту – 23 педагоги (56 %)

Всі педагоги пройшли курси НУШ при ПОППО, он-лайн навчання на платформі ЕдЕра, очні тренінги.

Навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності передбачає наявність:

- чинних освітніх програм та навчальних планів, за якими здійснюється освітня діяльність;

- навчально-методичних комплексів з окремих галузей;

- демонстраційних, роздаткових та дидактичних матеріалів;

- методичних посібників для вчителів;

- фахових періодичних видань;

Матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності включає навчальні класи та ігрові кімнати для учнів початкових класів з відповідним обладнанням навчального і загального призначення, визначеним у наказі МОН України від 13.02.2018 № 137 «Про затвердження Примірного переліку засобів навчання та обладнання навчального і загального призначення для навчальних кабінетів початкової школи»), а саме: комп'ютерне обладнання, прилади і пристосування, меблі, друковані засоби навчання, інструменти та інвентар, моделі та муляжі, об'єкти натуральні, обладнання загального призначення тощо).

Для учнів початкових класів обладнані спальні кімнати.

Соціально-побутова інфраструктура передбачає наявність у закладі медичного пункту, харчоблоку, актової зали, спортивної зали, спортивного майданчику.

Інформаційне забезпечення освітньої діяльності передбачає наявність

офіційного веб- сайту закладу освіти.

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок здобувачів освіти, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Освітня програма закладу передбачає досягнення здобувачами освіти результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

Освітня програма закладу, сформована на основі Типової освітньої програми, не потребує окремого затвердження центральним органом забезпечення якості освіти. Її схвалює педагогічна рада закладу та затверджує директор.

Освітня програма закладу освіти та перелік освітніх компонентів, що передбачені відповідною освітньою програмою, оприлюднюються на веб-сайті закладу освіти.

На основі освітньої програми закладу, складається та затверджується навчальний план закладу, що конкретизує організацію освітнього процесу.

Якість проведення навчальних занять забезпечується, насамперед:

- 1) впровадженням діяльнісного та інтегрованого підходів до організації освітнього процесу;
- 2) впровадженням інноваційних педагогічних технологій: «Особистісно орієнтоване навчання», «Технологія інтегрованого навчання», «Інформаційно-комунікаційні технології», «Інтерактивні технології» тощо;
- 3) активним використанням колективних, групових та індивідуальних форм роботи, спрямованих на формування навичок продуктивної співпраці та спілкування учнів;
- 4) створенням розвивального та здоров'язбережувального середовища для навчання.

Упродовж навчання здобувачі освіти навчаються способам самоконтролю, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Формувальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудовувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

Підсумкове оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою.

Моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюються на суб'єкт- суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контрольно-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формувального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів учнів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.